

Z historie Kvíčalky

Od lesnatého hřbetu táhnoucího se od Mor. Třebové až k Jevíčku odbočuje za Peklem a předělem "U buku" nižší hřeben a vrcholky Suchý vrch a Spálený vrch. Mezi těmito hřebeny je široké údolí v podobě "U", stále se rozšiřující JV směrem, kde leží obce Ludvíkov a Pacov. Na severním konci, v místě sevření, bývala osada Finkenstein, která po odsunu starousedlých Němců po válce 1939 - 1945, zůstala brzy opuštěna a rozpadala se.

Osadu tvořila hájovna (v místě dnešního tábořiště), po které zůstala jen studna u sauny. Dalším obydlím byla hospoda (kde máme kuchyň a jídelnu); na místě našeho hřiště a dole vedle táborákového kruhu byly chalupy nějakých lesních dělníků. Pod hrází dnešního Bahňáku, kde máme střelnici, stával patrový seník, který měl v přízemí také nějaký byt. Níže v údolí byla na potůčku hráz, za níž zadržovaná voda vytvořila rybníček, který byl větší než dnešní Bahňák a dalo se na něm jezdit na lodičce.

Celé území od Lanškrouna až po Chornici bylo od XIII. století obydleno německými osadníky přizvanými sem až od Mohanu, aby zkulivovali zdejší oblast plnou močálů a pralesů a téměř neobydlenou. Byl to dost podivný "dar" krále Václava II. rytíři Borešovi z Rýzmburka (měl panství pod Krušnými horami u Duchcova) za válečnou pomoc proti Němcům. Poněvadž Boreš Němce, znal, tak je po vítězném boji nakonec pozval, aby tady tu divočinu dali do pořádku. Měli s tím z domova své zkušenosti. Splnili to bezvadně, krajinu - Hřebečsko - změnili v bohaté a úrodné území, přijali za svoji domovinu, měli svoji samosprávu a četná privilegia. Proto měla i zmíněná osada německé jméno - "Finkenstein" - tj. "Pěnkavčí skála" - asi dnešní Spálený. Po válce při překládání německých názvů došlo k omylu a místo "Pěnkavov" dostala osada jméno "Kvíčalov". Pěnkava se německy nazývá "die Finke", kdežto kvíčala "der Kramtsvogel", což má k Finkensteinu opravdu daleko a ten překladatel ke znalosti německého jazyka taky.

Za starých časů až do druhé války (1939) to bývalo místo velmi oblíbené třebovskými měšťany, kteří sem chodili na nedělní výlety, posilňovali se dobrotami v hospodě, kde kromě dobré domácí kuchyně podávali též mléko, šlehačku, kávu a samozřejmě také pivo (třebovské pivo se vozilo i olomouckému arcibiskupovi), víno a „šňaps“ čili kořalku. Mládež se bavila různými hrátkami, kuželkami a střelnicí a zamilované dvojice lodičkováním - tak to alespoň bylo nabízeno inzeráty v hřebečských novinách, dnes uložených v muzeu.

Terasy tam tenkrát nebyly, celá osada ležela na stráni nad potůčkem a byla to vlastně veliká zahrada bohatá na ovoce a uzpůsobená pro místní národní slavnosti a setkání.

Hřebečské obyvatelstvo bylo velmi kulturně činné. Pracovaly zde četné spolky, jako divadelní, tělocvičné, politické, němečtí skauti (říkali si Wandervögel - tažní ptáci), a také zpěvácké. A právě zde na Kvíčalově se konaly první pěvecké soutěže ve zpěvu pro celé Hřebečsko a přizvané hosty až ze sudetských krajů v Čechách. „Týden pěvců“ 1923 – vedl Walter Hensel, nar. 8.9.1887 v Moravské Třebové. Po studiích v Praze a působení na pražské universitě měl vlastní hudební školu v Dortmundu. Vydal „Pěnkavčí zpěvník“, „Zpívající pramen“ atd. Zemřel v roce 1956 v Bavorsku.

Po válce, po opuštění osady, stála nejdéle hájovna, dolní seník a prostřední chalupa. Byly používané občasně pro ubytování lesních brigád. Když se v roce 1968 obnovil skauting a Kvíčalka byla vybrána za tábořiště, stál už jen poškozený seník. Z hájovny a dolní chalupy zbyly jen kusy rohových zdí. Rybníček na lodičkování byl již dávno vypuštěný a bez hráze, zarostlý stromy a skoro k nenalezení.

Seník si v r. 1949 zakoupili od lesní správy Vlád'a Weissar a jeho kamarád Bieberlle, tenkrát svobodní mladíci a předělali ho na chatu. Než odešli na vojnu, předali chatu r. 1953 organizaci ČSM v Trnávce.

Chata byla pro mládežníky asi příliš vzdálená, proto ji brzy opustili a byla jen občas navštěvována různými trempíři, až byla v roce 1968 zabrána okupačními vojsky - údajně polskými - čímž pokračovalo její chátrání. Hlavně spodní hrázděné zdivo se silně rozpadalo. Při získání Kvíčalky

byla jako ruina odkoupena od svazáků zpět za odstupný poplatek 200,- Kčs, čímž se stala junáckým majetkem a později byla rozebrána a přemístěna na nynější místo.

Budování prvního tábořiště 1969 mělo své potíže a nerváky. Byl doporučen a získán - tenkrát jako rarita - soukromý buldozerista z Pacova, majitel a obsluhovač pásového traktoru "Stalinec" 80 HP. Bylo mu podrobně vysvětleno, jak to chceme upravit, kde udělat terasy, co zachovat ze zbytků stavení jako kulisy k táborákům, sklepy hájovny pro uložení zásob, jak nahrnout hráz k budoucímu rybníčku s upozorněním, že základ je bahnitý. Na nic se neptal a dělal dojem, že mu jsou vykládány zbytečnosti. Budovatelé ho nemohli sledovat, protože museli být v zaměstnání.

Když pan traktorista osaměl, vypil svoji denní dávku alkoholu, zapálil si svůj věčný doutník a svého obra rozjel...

Když zakladatelé po dvou dnech shlédli dílo, zírali na dílo zkázy. Terasy provedené celkem slušně, ale jinak všechny zbytky chalup srovnány se zemí beze zbytku, sklep hájovny zavalen, toužená hrázka rybníčku nikde, ale traktor zahrabán ve dně budoucího Bahňáku až po pásy. Traktorista byl vytažen pomocí jiného pásáku ze stát. statku a s "díky" z Kvíčalky vykázán. Hráz pak vzorně dodělal i s rybníčkem menší buldozer ze školního statku řízený panem Křížkem, jehož syn později na Kvíčalce také tábořil.

Byli ovšem i lidé a instituce, které nám přáli. Správce stát. statku v Pacově poslal zedníky s cementem, aby vyzdili dolní studánku, zdánlivě přísný hajný Cibulka (to bylo pravé jméno - dnešní hajný Jiří Šmerák je tak nazýván jen jako přezdívkou pro zachování tradice) poskytl spoustu dřeva, zemědělská škola zapůjčila traktor s vlekem pro veškeré potřeby střediska i tábora na jízdy s materiálem, stavby, sběr železa, dovoz potravin a kufrů a pod. Řezník Tihlařík v M. Třebové dodával v období nedostatku žádané množství prvotřídního masa za zděšených a závistivých pohledů zírajících hospodyní. Na nádraží byly bleskově přistaveny vagóny na sběr železa atd.

První tábor vedl Jožka s Miloslavem Kužilkem, vedoucím Lišáků. Chtěl ukázat, jak se to dělalo dříve v jeho oddíle před válkou, včetně úsporného vaření a uvědomělé kázně.

Podsadu si musela každá dvojice postavit sama z přivezených krajinek. Stavěla se kuchyně a první kamna, kopala první latrina a odpadní jáma. Poněvadž všichni táborníci tyto práce dělali poprvé v životě, muselo se vše učit a ukazovat, opravovat chyby a špatnou práci, někdy za cenu zbourání (hlavně postelí někde stlučených opravdu jen z klacíčků!). Stavba trvala celý týden a nebyl čas na hraní a zábavu. Bylo proto dost remcání a stížností (i v dopisech domů).

Také o jednom daunu došlo k dezerci a jeden hoša utekl až do Třebové. K večeri bylo denně jen kakao a suchý chleba, což někdo odmítal, že to nikdy nepil a pít nebude. Ale i to se překonalo a koncem tábora vypil každý i přes půl litru. Na to kakao vzpomínají pamětníci dodnes, stejně jako na třezalkový čaj. Jednou byla na oběd chlebová polévka ze zbytků - žebrácká - a než byla dokončena, hrozila na táboře vzpoura. Ale pak se ta „šlichta“ dochutila a nakořenila a nakonec snědla do dna. Budiž dnes prozrazeno tajemství, že v ní bylo tajně svařeno 5 piv!

Brzy se vše uklidnilo, konečně došlo na zábavný program, dopisy začínaly mít kladný obsah a "Tábor na sluneční stráni" dojel dobře. Zůstal trvale zapsán v myslích i srdcích prvních účastníků, z nichž většina zůstala Kvíčalce věrná. Tábořili pak i další léta a dnes zde mají své děti, ba i vnoučata.

Druhý tábor vedl br. Jan Papežík, řídící učitel z Nové Vsi, také starý pamětník junáctví za první republiky. Měl sebou svůj malý oddíl. Byl v předdůchodovém věku a už se nemusel obávat ohrožení existence z politických mraků, které se nad Junákem začaly zatahovat. S ním už spolupracoval Lad'a Weissar, který měl na táboře svůj oddíl Jelenů. Nebylo potřeba stavět věž znovu, podsady, kuchyň a jídelna zůstaly od loňska - byly už nějaké zkušenosti, takže tábor měl svůj normální běh hned od začátku.

Účastníci tábora v roce 1970

Další tábory - tedy od r. 1971 až do r. 1990 - spolu se správou Kvíčalky a později i celé třebovské středisko vedl Lad'a Weissar. Tábor v roce 1971 byl posledním pod skautskou lilíí. Pak došlo ke třetímu zadupání skautingu u nás.

Lad'a převedl Kvíčalku i středisko přes kritické období hrozícího zaboru území a majetku i rozpadu kolektivu vlivem útoků ze strany okresu i nepochopení některých spolupracovníků. Přesto, že byl zřejmý krycí název "Pionýrská skupina gen. Sochora", byly po roce 1989 vznášeny nechutné poznámky o nějaké zradě a "převlékání kabátů". Hlavně od lidí, kteří se stáhli dvacet let do stínu a s mládeží nedělali nic.

Každý rok bylo něco na Kvíčalce vylepšeno, získáno a postaveno. Kronika nebyla vedena, takže časové údaje se mohou trochu lišit, ale v přehledu to vypadá asi takto:

1969 - Terasy, Bahňák s nahrnutou hrází, podsady pro 14 stanů (12 pro družiny, 2 pro vedoucí), kuchyň, kamna, věž.

1970 - umývárna nad kuchyní, "Jelení sprchy" nad studánkou, zakrytí jídelny plachtou.

1971 - první společné táboření s děvčaty, získání traktoru s vlekem, kryté latríny (oddělené), rozšíření stanů o montované, poslední táboření jako skauti.

1972 - přestěhování seníku a jeho přestavba na chatu, betonové stavidlo a výpust' Bahňáku.

1974 - táborová brána (horní), táborová tělocvična, sauna, postavení "česílka" vedle sklípku (později přemístěno), přestavba věže.

1976 - výstavba nářad'áku a zakrytí stěn jídelny.

postupně - rozšíření skladu za kuchyní, dřevník, opatření plyn. ledniček, jiný traktor a vlek.

1986 - zpevnění hráze betonovou přízdívkou a přestavba výpusti.

198? - přídavné nádrže v sauně s přístěnkem a zřízení ručního načerpání.

1988 - zřízení parkoviště s mostkem na horní cestě.

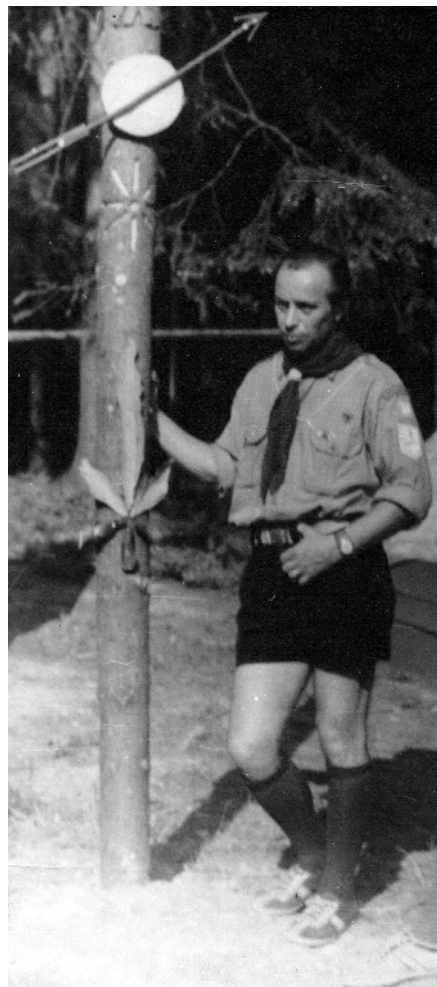
1991/92 - přestavba studánky: zakopání skruží a kamenná nástavba. Benzínové čerpadlo.

Průběžně byly prováděny výměny podsad, výměna vlajkového stožáru, úpravy oplocení hřiště, laviček atd. Kopání nových odpadních jam, oplechování střech a jejich nátěry.

Nelze vynechat zmínku o četě "PTP", jak si říkají dospělí členové kvíčalkovského kolektivu, kteří zvládají na výstavbě největší dřinu. Jen ze stručného a jen z paměti sestaveného výčtu je vidět, že té dřiny nebylo málo, ale byla vždy zvládnuta s pravým junáckým humorem.

Kvíčalka je snad nejbohatší a nejzajímavější junácká rezervace v celé republice - vždyť již 5 let sem jezdí tábořit skupina z Bratislavy.

Nyní jde o to, aby následníci zakladatelů a budovatelů ji také tak milovali a aby v ní vládl skutečný junácký duch.

Lad'a Weissar, tábor 1970

Jožka

Pozn.:

Ilustrace a foto nebyly součástí původního článku a pocházejí z jiných zdrojů. Red. úprava: Jessie